

Найбільш болісною та резонансною темою в Україні залишається можливість перегляду газових контрактів та задачі української ГТС. Учора на прес-конференції президент Віктор Янукович на запитання журналістів, на які компроміси піде Україна для зниження ціни на газ, відповів, що “несоромно повернутися до питання газового консорціуму із керування нашою ГТС”.

Президент посумував, що Енергетичне співтовариство нас не підтримує і що Південний потік може бути збудовано (буцімто початком цього є спорудження газосховища в Сербії), і тоді наша ГТС стане металоломом. Сьогодні в УНІАН завітали експерти, які спрогнозували, що буде далі з Україною та її ГТС у разі створення консорціуму.

Михайло Гончар, директор енергетичних програм центру “Номос”:

УКРАЇНЬСКА ГТС ПІДЕ СЛІДОМ ЗА БІЛОРУСЬКОЮ У “ШВЕЙЦАРСЬКУ” СІМ’Ю ГАЗПРОМУ

Сьогодні Україна святкує два свята: день енергетики та день дипломата. Поєднання цих свят можна визначити як повну відсутність енергетичної дипломатії в Україні. Оскільки останні події позначили крах у всіх напрямках енергетичної політики. Маю на увазі події на східному напрямку, а саме – перегляд газових відносин.

На тлі придбання Газпромом Белтрансгазу та бажання Росії поглинути українську ГТС декілька значущих речей залишилися поза увагою. А саме – реєстрація на початку грудня нової дочірньої компанії “Газпроммаркетинг” у кантоні Цуг Швейцарії. Її призначення – надання широкого спектра послуг, включаючи торгівлю газом.

Згадаймо, що у Швейцарії є низка інших компаній від Газпрому. Основні його стратегічні проекти (“Північний потік”, “Південний потік”, “Штокман”) базуються саме у Швейцарії. Швейцарська практика Газпрому бере початок у 2003 році – тоді вперше там було зареєстровано їхню компанію. Потім були РУЕ, Газпром-стрім, Штокман. Швейцарія облюбована російським монополістом, бо там створено особливі умови для ведення бізнесу. Це дуже пристойний офшор. Швейцарський кантони – це чорні скриньки для транснаціональних схем газового бізнесу. Вони відомі не лише зручним рівнем оподаткування, а й можливістю зберегти в таємниці тих чи інших учасників, гравців.

У контексті обговорюваних на сьогодні перспектив ГТС (в очікуванні знижки на газ або перегляду газових відносин) мова йде про те, що майбутнє української ГТС може зазнати серйозних трансформацій.

Зараз ми бачимо процес трансформації білоруської газотранспортної системи. З офіційних заяв голови Газпрому Олексія Міллера відомо, що тепер буде Газпромтрансгаз-Білорусь. Поки що це білоруський суб'єкт господарювання. Але поповнення у швейцарський сім'ї Газпрому ще однією компанією 7 грудня дає змогу припустити, що майбутнє газових труб Білорусі та України та майбутнє їхніх газових ринків може опинитися у швейцарських кантонах. Це може відбутися не відразу, а в кілька кроків. Скажімо, Газпром поверне Білорусі здешевленим газом вартість пакета Белтансгазу. А далі розпоряджатиметься активом так, як захоче. Трансформуватиме активи Білорусі під свої бізнес-схеми.

У рамках цього припущення не можна виключати, що газовий бізнес України розвиватиметься таким самим шляхом. А це означає не тільки мінімізацію оподаткування та зменшення надходжень для бюджету, а й притаманний таким схемам непрозорий розподіл доходів та прибутків з використанням можливостей, які дає статус резидента Швейцарії.

Немає відповіді, що буде в кінці шляху, але моє припущення ґрунтується на традиційній практиці Газпрому, починаючи з 2003 року... Восьмирічна практика показує: іде “швейцаризація” газового бізнесу Газпрому.

Чи оцінює українська влада всі можливі варіанти? Упродовж останніх днів президент та оточення висловили багато думок щодо нашої енергополітики. Про те, що українська ГТС знецінюється, у той час як будується Південний потік. Або лунає таке: якщо Південний потік наповниться газом, то це кінець нашій ГТС.

А я запитую: де ви бачили початок будівництва Південного потоку? Ви бачили зварювання першого стику? Ні, цього ніхто не бачив...

Деколи президент виявляє повне нерозуміння, каже, будівництво невеличких газосховищ Сербії, розрахованих на зростаюння внутрішнього споживання – це вже будівництво Південного потоку. Але ці сховища – окремий проект... Водночас заступник голови правління Газпрому Медведев чітко сказав, що є гальмівні фактори реалізації – незгода Туреччини. Якщо згоди не буде, то й проекту не буде. На основі якої інформації голова держави та інші представники влади роблять свої заяви? Від таких заяв з'являються стратегічні похибки та провали. А це шлях до прірви.

Користі Україні з пропонованого Росією варіанта не буде. Ми просто втратимо контроль. Труба буде, газ по ній ітиме, але питання доходів вирішуватиметься не в Україні. Труба в Україні, працюватиме на інтереси певної транснаціональної групи осіб.

Але ж транзит газу здійснюється не заради процесу, а заради отримання результату. Нещодавно президент жалівся, що Енергетичне співтовариство нас не розуміє і допомагає Газпрому робити Південний потік.

А уряд України щось робив? Вів переговори з країнами, від яких залежить доля

Південного потоку? Ми знаємо, що міністр Бойко щотижня буває в Москві. А коли він буває в Анкарі, у Брюсселі, у Белграді, Софії? Чи вели переговори з Болгарією?

Ні.

Чи з Белградом?

Європарламент 1 грудня прийняв резолюцію, де дуже чітко сказав, що слід зміцнити співпрацю із Україною в енергетичній сфері, забезпечити надійне енергопостачання для обох сторін, виробити механізм спільного реагування у разі переривання поставок нафти й газу з РФ. Повторю: ідеться про спільне реагування України та ЄС....

Але цим ніхто не хоче займатися.

Іван Надєїн, голова Комітету енергетичної незалежності:

ХОЧ І ВАЖКО, АЛЕ ЕКОНОМІКА ВИТРИМАЄ ТАКУ ЦІНУ

Чинний газовий контракт абсолютно влаштовує Газпром. Ще навесні, коли почалися переговори, було абсолютне очевидно, що поспішати знижувати ціну Росія не буде. Виняток зроблять лише в тому разі, якщо Україна піде на максимально можливі поступки. Які саме? Офіційна Москва відверто заявляє, що її цікавить лише контроль над українською газотранспортною системою.

Ще одним з похідних моментів зацікавленості є відмова від Європейського енергетичного товариства. Умови, які висуває Газпром, неприйнятні. Знижка, що буде надана внаслідок білоруського варіанта, може виявитися короткостроковою і занадто дорогою для України.

Росія з 2015 року планує підвищення внутрішніх цін на газ світового рівня. Відповідно, навіть якщо ми, як і Білорусь, здамо свою ГТС, газова ціна через три роки знову почне зростати. При цьому потрібно зважати, що вартість української газотранспортної системи має сягати не менш як 50 млрд. дол. (з розрахунку, що Белтрансгазу оцінено у 5 млрд. дол., пропускна спроможність якого в 10 разів менша від української). Плюс Україна мала б отримати інвестиції та кредитні ресурси для розвитку щонайменше на 100 мільярдів доларів, а також знижку до 2015 року 160 доларів.

Чи готовий буде Газпром стільки заплатити? Сумніваюся.

У будь-якому разі втратити такий актив у обмін на тимчасову знижку буде украй не вигідно.

Вирішення газової проблеми знаходиться не в Росії, а в Україні. Тому єдиний можливий рецепт виходу з газової кризи – максимальне заміщення імпорتنих енергоносіїв власними та зменшення енергоспоживання. Але Україна замість того щоб зменшувати енергоспоживання, газифікується. На це витрачається півтора мільярда гривень.

Тут постає питання політичної волі. Профільне міністерство виконує роль лобіста газового споживання. Зі стенограми міжнародних переговорів помітно, що міністри плутають, за який стіл сідати – російський чи український. Може, це позиції плутаються в головах вищих осіб України? Єдиним вагомим аргументом у переговорах із РФ буде суттєве скорочення споживання газу. Відомо, що наш уряд прийняв бюджет із ціною газу 414 доларів за тисячу кубів. Я вважаю, що хоч і важко, але економіка витримає таку ціну. А також бачу позитивний момент у цьому. Це спонукатиме власну економіку до економії.

**Роман Ніцович, головний редактор інформаційно-аналітичного ресурсу
"Українська енергетика":**

ЗДАВАТИ ВЖЕ НИЧОГО – ЛИШЕ СУВЕРЕНІТЕТ І НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

Судячи з того, що пролунало з вуст наших очільників у Москві, планувалося підписання середньострокової угоди. Присутність міністра юстиції Олександра Ларвиновича свідчить про те, що йде обкатка окремих положень угоди. Там зміниться лише формула, а не умови контракту. Наскільки ця формула зміниться, залежить від конкретних поступок.

Учора президент дав зрозуміти, що ми повертаємося до домовленостей про газовий консорціум 2003-2004 років. Українська делегація витягла з шухляди консорціум, який створювався за участю України та Росії, з розподілом частки 50 на 50. Нових аргументів для росіян у них немає. Заяви про те, що нас не розуміють у Європі, що нас ігнорують, свідчать: запущено інформаційну кампанію з дискредитації участі України в енергетичному партнерстві, і, мовляв, іншого варіанта не існує.

Основна теза, яку хочеться донести до уряду: час поступок минув, за нами стратегічні об'єкти, здавши які, ми ризикуємо поступитися не лише внутрішнім ринком газу, стратегічними підприємствами, а й політичною незалежністю. Та я гадаю, що слід підтримати уряд, аби він прийняв комерційне, а не політичне рішення. Дати зрозуміти суспільству, що можливі важкі часи та готуватися до позову в Стокгольмському арбітражу. Слід заохотити суспільство використовувати не газові котли. Маємо спиратися на власні сили. Розвивати розробку газу на шельфі, розбудовувати термінали скрапленого газу, відмовитися від газифікації, розвивати програми енергозбереження, використання відновлювальних джерел енергії.

Опитувала Маша Міщенко, [УНІАН](#)